

BAKCHANTKY

BAKCHANTKY

Antické svědectví nám uchoválo informaci, že Bakchantky byly uvedeny spolu s Ígogeneou v Aulidě a Alkmaionem v Korinthu na athénském jevišti roku 406 př. n. l. již po Euripidově smrti jeho nejmladším synem Euripidem Ml., který jimi získal první cenu. Je však velmi pravděpodobné, že byly napsány a také již uvedeny v makedonské Pellě, na dvoře krále Archeláa, kam se básník roku 408 př. n. l. odebral a kde také záhy zemřel.

— Tragédie dramatinuje epizodu z pověstí o dramatickém šíření Bakchova kultu po Řecku a je pro nás pramenem cenných zpráv o původním smyslu a podobě bakchických orgií, které známe jinak již z Řecka historické doby v době značně zkrácené a zcivilizované. Látku zpracoval již Aischylos, a to dokonce ve dvou nezachovaných tetralogích, z nichž je citována i tragédie s názvem Pentheus. Euripida inspirovalo patrně překvapující setkání s bakchickými obřady, které si v Makedonii — jak všude odjinud — uchovávaly ještě původní divoký a krajně extatický a entúziastický (entúziasmus je stav, kdy má člověk ve svém nitru boha, posedlost bohem) charakter, o němž v kulturně a civilizaci pokročilejším Řecku vyprávěly už jen staré mýty. Z díla alespoň dýchá s plnou besprospěšností zážitek fascinující, pudové i mystériónní, dravé svádosti a jakási omamující prahistorická původnost. Rozhodně svědčí Bakchantky o tom, jaký básnický žár a výraznou potenci si Euripidés uchoval až do posledních dnů života. V jednoduchosti a přímoharosti mistrně seufeného a stupňovaného děje i ve výrazové naléhavosti chórů bakchantek se projevuje závažně archaisující stylizace. — Dílo bylo za všech dob hluboce obdivováno (Goethe je např. považoval za nejhlubší Euripidovu kreaci), ale ne vždy dobře vykládáno a chápáno. Po pravdě řečeno, není spolehlivě vyloženo

beze zbytku do dnes. To má několik příčin. Předně je celá jeho dramaturgická ekonomie osnována tak, že tragiku díla lze snadněji prožít a pochopit emocionálně nežli pak tento složitý estetický zážitek dějnovat. Dále jsou Bakchantky bezpochyby skutečně nejmějším a myšlenkově nejsložitějším Euripidovým dramatem, opeřeným nadto o hluboce podvědomé a pudové sféry helénského prostředí světa. Konečně — text díla je zachován ve značně porušené podobě a mnoho závažných textověkritických problémů není do dnes uspokojivě vyřešeno. Nejbolestnější v místě velké mezery před závěrem dramatu, a to právě k němu a ideového záměru. (Viz o tom v poznámkách k textu Bakchantek.) 19. století mělo sklon interpretovat Bakchantky jako Euripidův konečný filosofický obrat, jako jeho kajilný akok do sféry iracionálna a mystiky a zkroutil se kritického rozumu. Ale dávno bylo prokázáno, že taková interpretace neobstojí — dílem proniklé zároveň silný víchr řesavé ostré ironie. Proto se zdá správnější výklad, že hrůzná ořesná a až ohavné tragické vyúsňení díla je výsledkem mistrně a přesvědčivě stvárněného nesmířitelého a neřešitelného uskání a prudké srážky dvojího fanatismu — náboženského, kterému propůjčuje sílu a konečně největší vítězství primitivism, ale hluboko zakoreněný pudový základ, podločovaný historicky podmíněnými civilizacími formami a z vědomí vytěnovaný kulturou, jemuž však bakchické orgie zprostředkují a umožňují dočasné vybití a uklidnění, — a fanatismu státně-civilizacíního, který prohřává pro jaksi „positivistický“ plochý a omezený racionalismus, který se nesnaží pronikat nepochopitelným a prostě je předem poptrá, aniž by si byl vědom vlastní podstaty, omezenosti a slabosti. — Ztracený závěr tragédie se pokusil na základě starověkých citací a svědectví rekonstruovat první

Překladatel Bakchantek do češtiny, Ot. Jiráni (Euripides: Bakchy, Praha 1925).

jk

OSOBY

DIONÝSOS, bůh plodnosti a vína

TEIRESIAS, slepý věštec

KADMOS, zakladatel Théb

PENTHEUS, thébský král, syn Agaury

AGAURÉ, dcera Kadmova

SLUHA Pentheův

POSEL první, pasák dobytka

POSEL druhý, sluha Pentheův

SBOR bakchantek, průvodkyň Dionýsových z Lýdie

Sluhové Pentheovi, sluhové Agaury

Oděhrává se v Thébách před královským palácem, opodál je náhrobek Kadmovy dcery Semelé, matky Dionýsovy, s věčným doutnajícím ohněm

DIONÝSOS v podobě mladíka

Já, Dionýsos, Diův syn, teď přicházím sem do Théb, kde mě kdysi dcera Kadmova, Semelé, v ohni blesku na svět přivedla.

Zde u pramenů Dirké, u vod Isménu svou božskou podobu jsem změnil na lidskou. Hle, náhrobek mé matky, bleskem zabitě, tam u paláce, také její dům, již v troskách!

V nich dosud doutná plamen z blesku Diova.

Je věčným svědectvím Héřiny zpučnosti.

Kadmovi patří chvála, že to místo cti

jak svatyni své dcery, nepřístupnou všem.

Má réva zelená ji hrozny zakrývá.

Prošel jsem Lýdii a také Frygii,

zářící zlatem, sluncem žhavou Persii,

i hradby Baktrie a chladnou Médii.

Blaženou Arábii jsem též navštívil.

Přes celou Asii, u slaných mořských vod,

přes města s krásnými věžemi na hradbách,

jež spolu s Řeky obývají barbaři,

jsem došel do Théb. Ty jsou prvním řeckým městem.

Své tajné obřady jsem všude zavedl,

i reje, abych lidem projev il své božství.

Z řeckých měst nejprve jsem Théby rozjásal.

Do srnčí kůže jsem je oblékl a dal

jim do ruky svou hůl, svůj thyzsos s břechtanem.

Matčiny sestry, od nichž bych to nečekal,

řekly, že Dionýs prý není od Dia,

že matka s někým smrtelným se zapletla
a pak svůj poklesek chtěla svést na boha.
Prý Kadmův nápad! Proto zahubil ji Zeus
svým bleskem. Pro ten snátek vylhaný.
Já vyštval jsem je za to z jejich domovů,
teď v horách bez rozumu bésní v šílenství.
A přiměl jsem je vystrojiti se k obřadům.
Co žen je v Thébách, všechny z domovů jsem hnal
v divokém jáсотu. Teď všechny společně
jak dcery Kadmovy bez všeho přistřešku
na holé skále sedí, pod větve mi jedle.
To město dosud neznalé mých obřadů,
ať chce či nechce, musí se jim zsvětiti.
Čest Semely, své matky, musím obhájit,
prokázat, že jsem bůh zplozený od Dia.
Sám Kadmos není vládcem již, předal svou moc
a vládu Pentheovi, svému vnukovi.

Ten bohům vzpírá se tím, že mě zneuznal,
odstranil z oltářů, v modlitbách opomněl.
Svůj božský původ mu chci proto dokázat
a s ním všem Thébanům. Až tohle dosáhnu,
pak kroky obrátím do jiné krajiny,
své božství prokážu. A kdyby Thébané
snad chtěli násilím bakchantky sehnat z hor,
pak chci jim v čele stát jak jejich velitel.
Jen proto jsem se teď proměnil v člověka
a přijal na sebe svou mužskou podobu.

Obrací se ke sboru bakchantek

Vy ženy, jež jste pro mne opustily Tmólos,
záštitu Lýdie. Sem poďte, cizinky,
mě doprovázejte jak přítelkyně dál,
má družino. Teď fryžských bubínků se chopte,
těch, které vynalezla Rhea spolu se mnou.

Obstupte palác Pentheův a bubnujte.
Ať celé město Kadmovo vás uslyší.
Já odejdu teď v kithairónské údolí,
kde jsou mé bakchantky. S nimi se pustím v rej.

SBOR

Až z Asie spěchám
za Bakchem, z posvátného Tmólu.
Za svou radostnou práci,
jejíž těžkost snáším tak lehce.
Chci jásat k Bakchově poctě.

Hej, vy na cestě! Hej, vy na cestě!
Hej, vy tam v paláci! Ustupte nám!
A mlčte v posvátné úctě.
Tak jak se sluší, tak jak je mým zvykem,
chci písní oslavit Bakcha.

Ach, jak je blažený, ach, jak je šťastný,
kdo tajemné obřady poznal.
Svůj život v čistotě tráví,
v duši vždy radost a jáсот.
Na horách v Bakchově reji
posvátnou očistu získá.
I Kybelu, Velkou Matku,
ctí, její obřady slaví.
Svůj thyrsos do výše zvedá
a břechtanem zdobí si hlavu.
Tak Bakchovi slouží.
Sem poďte, bakchantky, poďte.
Uvedte božského Bakcha,
syna božského otce,
z fryžských hor do Hellady,
do jejích širokých ulic.

Sem uveďte Bakcha.

Kdysi ho zrodila matka
v bolestné porodní křeči.

Blesk od Dia seslaný
předčasně vypudil plod.

A matka hromovou ranou
ze světa sešla.

Hned Zeus, Kronův syn,
nahradil synovi matčino lůno.
Ve svém boku jej ukryl,
bok zlatými sponami sepjál.
A tak jej před Hérrou schoval.
V čas, který určily Moiry,
ho přivedl na svět.

Boha s býčími růžky.

Skráně mu ověncil hady.

Tak vznikl zvyk: i bakchantky loví
hady a věnčí se jimi.

Vy Théby, Semelino rodiště,
ověňte se břechťany.

Zdobte se zeleným svlačcem
s krásnými květy a plody.

Též větvevi dubů a jedlí.

A slavte jásavě Bakcha.

Svůj oděv z kolouších kůží
lemujte bělostným rounem.

S bujnými thyrsy v ruce
se zasvěťte bohu.

Hned celá zem se rozjásá.

To Bakchos vede svou družinu
tam do hor, tam do hor,

kde čekají ženy.

Ty Bakchos zabnal od stavů a člunků,
Dionýsos, syn Diův.

Tam v obydlí Kurétů,
v posvátných krétských slujích,
kde narodil se Zeus.

Tam vynalezli Korybanti,
nosící trojité přilbice,
tenhle můj kožený bubínek.

Spojili jeho bakchické údery
s příjemně znějící fryžskou flétnou
v lahodný souzvuk.

Dali jej do rukou Rheji,
ať zvučí bakchantkám k tanci.

I bujní Satyrové

jej získali od božské matky.

Teď bije jim k reji

každé tři roky. V slavnosti,
z níž se raduje Bakchos.

Jak šťastný je na horách,
když v divokém tanci

se převálí na zem.

Oděný posvátnou kolouší kůží
žene se za krvi.

Chutná mu syrové kozlí maso.

Ve fryžských a lýdičských horách.

To je náš vůdce, náš hřmotící bůh. Euheji!

Tu země oplývá mlékem a přetéská vínem
a sladkým nektarem včel.

Jak syrským kadidlem všechno voní.

Bakchos do výše zvedá

hořící pochodeň,

svůj rozřhavený thyrsos.
 A láká svou tékavou družinu
 k divému tanci,
 svým radostným křikem ji volá.
 A jeho vlnité vlasy ve větru vlají.
 Takhle je svolává jásavým hlasem:
 Hej, bakchantky, vzhůru!
 Hej, bakchantky, vzhůru!
 Velebte Bakcha
 v pýše zlatonosného Tmólu,
 za hlučného dunění bubně.
 Bujného boha v bujnosti slavte
 jásavým frygickým křikem.
 Když lahodná píšťala
 k posvátným hram posvátně zazní
 a k horám, k horám vede
 rozptýlený dav.
 Bakchantka tak jako hříbě
 na pastvě s matkou
 radostně zvedá svou nožku.

TEIRESIAS přichází k paláci v bakchické výstroji

Je někdo u brány? Hned zavolejte mi
 z paláce Kadma, syna Agénorova,
 jenž Sídón opustil a Théby ohradil.
 Běž hned a oznam, že ho Teiresias hledá.
 Sám bude vědět, proč teď k němu přicházím,
 co jsme si, oba starci, spolu dohodli.
 Že vezmeme si thyrsos, kůži kolouší
 a hlavu ověncíme listím břechtanu.

KADMOS vychází z paláce rovněž v bakchické výstroji

Můj milý, v paláci jsem uslyšel tvůj hlas.
 Moudrou řeč může moudrého. Hned přicházím,

připraven, ustrojen tak, jak to žádá bůh.
 Je třeba šířit slávu Dionýsovu,
 seč naše síly stačí, když se projevil
 smrtelným jako bůh. Vždyť je můj vlastní vnuk.
 Kde máme tančit, sivou hlavou potřásat?
 Kam máme jít? Ty, Teiresie, moudrý jsi,
 ty mi to objasniš, jsem stařec jako ty.
 Chci bez únavy celý den a celou noc
 bít thyrsem o zem. Zapomenout v radosti,
 že jsme už starci.

TEIRESIAS

Cítíš stejně jako já.
 I já se cítím mladý a chci tancovat.

KADMOS

Snad necháme se vyvézt do hor na voze.

TEIRESIAS

To ne, tím bychom boha méně uctili.

KADMOS

Tak tedy povedu tě, starý starého.

TEIRESIAS

Bůh nás tam dovede, bez naší námahy.

KADMOS

Z Théb jen my dva chcem tancem boha uctívat?

TEIRESIAS

Jen my dva máme rozum, druží nikoliv.

KADMOS

Už meškáme moc dlouho. Vem mě za ruku.

TEIRESIAS

Zde máš mou ruku, veď mě, spolu půjdeme.

KADMOS

Já bohy nepohrdám. Jsem jen smrtelník.

TEIRESIAS

O bozích nemudrujeme. Ty tradice, které čas neznají, po otcích zděděné, ty nelze vyvrátit smrtelným rozumem. I kdyby o nich bádal nejmoudřejší muž. Snad někdo řekne, že svou starobu dost necítím, když s hlavou ovinutou břečťanem chci tančit.

Bůh nijak neurčil, zda má jej oslavit tancem jen mládenec, nebo i starší muž. Chtěl by být ode všech společně uctíván. Bez všeho omezení chce svůj věhlas šířit.

KADMOS

Ty, Teiresie, sluneční svit nevidíš. To, co se děje teď, chci ti zas věstít já. Tamhle jde k paláci ve spěchu Pentheus, syn Echionův, jež jsem určil vladařem. Vypadá vzrušený. Co nese nového?

PENTHEUS přichází s družinou, oba starce nevidí

Já jsem byl právě mimo vlast, když slyšel jsem, že po městě se šíří hrozné novoty. Pryč z domu ženy odesly za falešnou oslavou Bakcha. Toulají se po horách, pryč Dionýsa, nebo jak se jmenuje, svým tancem oslavují, je pryč nový bůh. Měsidla plná vína stojí vprostřed

a ženy postupně se odkrádají pryč, v skrytu se oddávají mužským obětím. Říkají, že jsou bakchantky, posvátné kněžky, a přitom Afrodíté je jim nad Bakcha. Některé jsem už přistih. Ty jsem spoutat dal a do vězení vsadil strážcům pod dozor. A které chybějí, dám v horách pochytat, svou matku Agauu i její sestry Inó a Autonou, matku Aktaiónovu.

Vsadím je do želez a spoutám řetězy, a tak jim překazím to hříšné veselí. Říká se také, že sem přišel cizinec, našeptávač a kouzelník až z Lýdie. Má plavé kadeře, lahodně vonící, v opojném zraku chová Afrodítin půvab. Ten sdružuje se ve dne v noci s děvčaty a chce jim namluvit, že pryč je zasvětil. Jestli ho někdy přistihnu zde v paláci, dál nebude už thyrsem bít a potřásat svou kšticí. Odeknou mu hlavu od těla. Ten rouhač tvrdí, že je Dionýsos, bůh, jež ve svém vlastním boku Zeus donosil. Vždyť ale tenkrát blesk ho sežeh spolu s matkou za její úskok, že pryč snoubila se s Diem.

Což není odporná a hodná oprátky ta zpupnost nad zpupnost, jak lze ten cizinec?

Způsobuje oba starce

Zas nové překvapení. Věstice Teiresia zde vidím pestře oděného v srncí kuži i svého dědečka, jak s thyrsem dovádí.

Jak je to k smíchu! Trapné je mi dívat se na starce bez rozumu, na vás na oba. Což ty, můj vlastní děd, ten břečťan nestrhneš

si z hlavy a ten thyrsos z ruky nedáš pryč?
 To tys ho, Teiresie, přemluvil. Chceš zas
 nového boha zavést, abys z letu ptáků
 a z obětí moh věštít, jde ti o tvůj zisk.
 Jen vzhledem k tvému stáří a k tvým šedinám
 tě nedám vsadit v poutech mezi bakchantky,
 když šíříš tady tyhle hnusné obřady.
 Kde smějíš při slavnostech ženy víno pít,
 to není podle mého soudu obřad důstojný.

SBOR

Nevzdáváš úctu bohům ani Kadmovi,
 jenž vypěstoval nové lidské plemeno?
 Sám hanobíš svůj rod, ty, Echiónův syn.

TEIRESIAS

Když moudrý člověk dobrou věc chce vyložit,
 není mu obtížné promluvit obratně.
 Ty umíš dobře promluvit jak moudrý muž,
 tvá řeč je ale bez skutečné moudrosti.
 Muž smělý, mocný, schopný dobře promluvit,
 když nemá rozum, pak je špatným občanem.
 Jak nové božstvo, které je ti na posměch,
 se stane v Řecku významné, to nemohu
 teď ani říct. Dvě věci pro lidi jsou, hochu,
 základní. Démétér či Země, jestli chceš
 ji takhle nazývat, ta dává lidem chléb.
 Jí teď se pouze Semelin syn vyrovná.
 Ten nápoj z hroznů vynalezl a lidem dal.
 A bédni smrtelní, když víno vypijí,
 zbaví se zármutku a všeho trápení.
 A není jiný lék na všechny bolesti.
 Sám také bůh, i bohům dává úlitbu.
 Tak od něho jen dobro lidem pochází.

Směj se, že byl zašit v pasu Diově.
 Rád bych tě poučil, jak tohle vyložit.
 Když Zeus zachránil ho z ohně svého blesku
 a vynesl na Olymp, to božské nemluvně,
 Héra se chystala ho svrhnout z nebe dolů.
 Tu Zeus našel důmyslnou božskou lest.
 Vzal si kus éteru, jenž obklopuje zem,
 z něj Dionýsa udělal a Héře dal
 ho napospas, aby tak skončil jejich spor.
 Později lidé slova popletli, a tak
 ve rčení „napospas“ viděli slovo „pas“.
 Tak vznikla tahle báj o pasu Diově.
 Ten bůh je také věstcem, neboť bakchické
 vzrušení s sebou nese schopnost věšteckou.
 Když totiž tento bůh nám vstoupí do těla,
 pak v božském nadšení věštíme budoucnost.
 Část Areovy moci také ovládl.
 Ve zbrani seřazené vojsko do šiku
 popadne strach dřív, nežli dojde k střetnutí.
 A tehle zmatek je též dílem Bakchovým.
 Též uvidíš ho, jak na delfských skaliskách
 uhání s pochoďnými přes dva vrcholy.
 Bakchickým thyrssem mává, velmi vážený
 je v celém Řecku. Poslechni mě, Penthee!
 Nevěř, že ve vládě je všechna lidská síla.
 Když mylně uvažuješ, tak si nemysli,
 že ty máš pravdu. Přijmi boha do země,
 konej mu oběti, svou hlavu ověňči.
 Sám Dionýsos ženy přimět nemůže
 k střídmosti v lásce. To je jen věc povahy,
 zda všechny dovedou střízlivost dodržet.
 To musíš uvážit. Vždyť žena rozumná
 se ani mezi bakchantkami nedá svést.
 Vzpomeň, jak ty se raduješ, když u tvých vrat

dav stojí, Pentheovo jméno velebí.
 Tak také on se těší, když je uctíván.
 Věz, já i Kadmos, kterému se posmíváš,
 se budem věnit břechtanem a tancovat.
 Jsme sice stářím sešlí, přesto tančit chcem.
 Tvou řečí nedáme se k boji s bohem svést.
 Jsi zcela šílený a tvoji chorobu
 nemůže vyléčit na světě žádný lék.

SBOR

Ty, starče, mluvíš o Bakchovi uctivě.
 Jsi věru rozumný, že toho boha ctíš.

KADMOS

Dobře ti, hochu, Teiresias domluvil.
 S námi buď v mezích zákona, ne mimo něj.
 Tvá mysl bloudí, říkáš samé nesmysly.
 I kdyby Bakchos bohem nebyl, jak ty říkáš,
 bohem ho nazývej a šij tu krásnou lež.
 Ať platí o Semele, že zrodila boha.
 Vždyť je to čest a sláva pro celý náš rod.
 Jen vzpomeň si, co zažil chudák Aktaión.
 Jej rozsápali vlastní krvelační psi,
 když vynášel se v lesích nad Artemidu,
 že prý je lepší lovec. Abys nezažil
 ty něco podobného! Pojd sem, já tě hned
 ověním břechtanem. A s námi boha cti!

PENTHEUS

Ne, nedotýkej se mě. Slav si Bakcha sám
 a na mě nepřetáňej svoje šílenství.
 Zde tvého učitele počtilostí
 hned potrestám. Hej, rychle, běžte někdo z vás
 do jeho věštírny, kde věští z letu piáků.

Sochory vyvrátte a zničte jeho stan.
 Všechno tam rozmetejte v jednu hromadu.
 Obětní vínky dejte větrům napospas.
 Tím zraním ho na místě nejcitlivějším.
 A vy zas toho zženštilého mladíka,
 který nám kazí ženy novou chorobou
 a lože hanobí, ve městě najděte.
 Sem přiveďte ho v poutech, až ho chytnete,
 ať zhyne ukamenováním a tak zví,
 jak trpce končí v Thébách bujnost bakchická.

Odejde

TEIRESIAS

Ty blázne, už jsi předtím mluvil nemoudře.
 Teď nechápeš, co říkáš. Tak jsi šílený.
 My, Kadme, půjdeme teď boha poprosit
 nejenom za něho, ač je tak šílený,
 ale i za město, ať nestihne je trest.
 Vem břechtanovou hůl, pojd těsně vedle mne.
 Snaž se mě podpírat tak jako tebe já.
 Je špatné, když dva starci upadnou. Však pojd!
 Musíme sloužit Bakchovi, je Diův syn.
 Před Pentheovou pohromou svůj palác střež.
 To neříkám jak věštec, ale to, co je,
 jen vykládám. Ten blázen mluví bláznivě.

Oba starci odejdou

SBOR

Zbožnosti, bohyně mocná,
 která se zlatými křídly
 oblétaš naši zemi.
 Slyšíš, co Pentheus říká?
 Slyšíš tu bezbožnost?
 On zpupně potupil Bakcha.

Semelin syn

je na prvním místě z blažených bohů
při slavnostech s krásnými věnci.

To on nás naučil ve sborech jásat
a smát se za zvuku flétny.

Přines nám úlevu v strastech,
zářivý nápoj z hroznů

při obětních hodech a kvasech.

Kdy hlavu zdobí nám břečťan.

Nakonec měsídlu vína
všem nabídne lahodný sen.

Kde vládne bezuzdný jazyk

a zpupnost, jež zákona nezná,
tam neštěstí přijde.

Kde život v poklidu plyne

a rozum kde vládne,

tam není bouří a zmatků

a domov bezpečně stojí.

Ačkoliv bohové daleko v éteru žijí,
vše vidí, co děje se v smrtelném světě.

To není pravá moudrost

mudrovat nad lidské meze.

Život je krátký. Když někdo se žene

za příliš vysokým cílem,

pak často i nejbližší ztrácí.

Dle mého soudu

jen blázni a zpozdilí lidé
si takto vedou.

Na Kypros chtěla bych jít,

na ostrov Afrodítin,

kde bydlí Eróti

mámící lidská srdce.

Na Pafos připlout,
kde stoustá barbarská řeč
bez deště úrodu množí.

Či do Píerie,

kde Múzy v nádehe sídlí,
k vznešeným svahům Olympu.

Veď mě tam, veď mě tam, Bakchu!

Veď tam nás jásavý průvod!

Charitky jsou tam

a je tam Touha. Své řeje

tam smějí bakchantky slavit.

Náš Bakchos, potomek Diův,

se raduje z hodů.

Eirénu rád má, dárkyni blaha

a ochránkyni mládí.

Jak bohatý, tak i chudý

se stejně potěší z vína,

stejně je zbavuje strastí.

Toho bůh nesnáší,

kdo neumí v radosti trávit

dny i příjemné noci.

Straňme se srdcem i myslí

těch, kdo jsou přesplíš moudří.

Co prostý lid myslí a dělá,

to za své

chci přijmout i já.

Pentheus se vrací. Sluhové přivádějí spoutaného Dionýsa

SLUHA

Jste tady, Penthee, už zpátky z toho lovu,
na který vyslals nás. A skončil úspěšně.

Zde vedem úlovek. Byl krotký, na útek
se nevrh. Ochoťně nám svoje ruce dal.

Nezbledl, jeho tvář zůstala ruměná,
s úsměvem se dal spoutat, odvést nechal se.
Jen čekal, tím nám naši práci usnadnil.
S ostychem jsem mu řekl: „Milý cizínče,
jen nerad vedu tě na rozkaz Penthea.“
Ale ty bakchantky, které jsi zadržel,
schytil a v poutech do žaláře uvěznil,
jsou svobodné, tanečním krokem spěchají
k lesnatým pahorkům. A Bakcha velebí.
Pouta jim sama spadla z nohou. Závory
ze dveří odpadly bez lidské pomoci.
Jen samé divy toho muže provázejí
sem do Théb. Ostatní už nechám na tobě.

PENTHEUS

Pusťte jej z rukou. Vždyť je pevně spoutaný.
Není tak hbitý, aby mohl uprchnout.
Tvůj zevnějšek je věru vzhledný, cizínče.
Líbíš se ženám. Proto také tady jsi.
Tvé jemné kadeře nerostly v zápasech,
splývají po tváři a budí touhu žen.
Svou bílou pleť sis úmyslně vypěstil,
neztmavla na slunci, držels ji ve stínu.
Svou krásou toužíš získat Afrodítin dar.
Teď nejprve mi řekni, odkud pocházíš.

DIONÝSOS

To bez zbytečné chlouby snadno řeknu ti.
Znáš Timólos plný květů? Slyšels o něm již?

PENTHEUS

Znám tohle pohoří. Vrší se kolem Sard.

DIONÝSOS

Odtamtud pocházím. Má vlast je Lýdie.

PENTHEUS

Kde jsi vzal obřady, jež v Řecku zavádíš?

DIONÝSOS

Mě zasvětil sám Dionýsos. Dív syn.

PENTHEUS

To snad tam Zeus plodí nové potomstvo?

DIONÝSOS

Tam ne, to tady Semelu si oblíbil.

PENTHEUS

On se ti zjevil ve snu nebo během dne?

DIONÝSOS

Ty obřady mi světil přímo tváři v tvář.

PENTHEUS

A co je vlastně podstatou těch obřadů?

DIONÝSOS

To musím utajit před nezasvěceným.

PENTHEUS

Jsou ku prospěchu těm, kteří je konají?

DIONÝSOS

To nesmíš slyšet, i když je to významné.

PENTHEUS

Chyťte se vytáčíš, abych byl zvědavý.

DIONÝSOS

Člověka bezbožného obřad nesnáší.

PENTHEUS

Tys viděl jaeně boha? Tak jak vypadal?

DIONÝSOS

Tak, jak sám chtěl. Já na to neměl žádný vliv.

PENTHEUS

Zase ses vykroutil a nic jsi neřekl.

DIONÝSOS

Je hloupé říkat moudré věci nemoudrým.

PENTHEUS

Sam k nám jsi přišel se svým bohem nejdříve?

DIONÝSOS

Celý barbarský svět už tančí k jeho cti.

PENTHEUS

Ti rozumem za Řeky zaostávají.

DIONÝSOS

V tom jsou spíš napřed. Mají jiné zvyklosti.

PENTHEUS

Slavíš ty obřady spíš v noci, nebo za dne?

DIONÝSOS

Většinou za noci. Tma nese vznešenost.

PENTHEUS

Pro ženy je to zákeřné a nezdravé.

DIONÝSOS

Nestoudné chování je ve dne možné též.

PENTHEUS

Musíš být potrestán za svoje výmysly.

DIONÝSOS

Ty za své zpoddlilé, bezbožné rouhání.

PENTHEUS

Jak je ten bakchant drzý, v řečech obratný.

DIONÝSOS

Řekni, co zakusím, cos pro mě uchystal?

PENTHEUS

Nejdřív ti ustrážnu tvé bujné kadeře.

DIONÝSOS

Můj vlas je posvátný. Pěstím ho pro boha.

PENTHEUS

Dále mi vydej thyrsos, který držíš v ruce.

DIONÝSOS

Sám si ho vezmi. Patří Dionýsovi.

PENTHEUS

Pak budeš pod dozorem zavřen v žaláři.

DIONÝSOS

Bůh vysvobodí mě, jen co si zamanu.

PENTHEUS

Až zavoláš ho ve svém sboru bakchantek.

DIONÝSOS

I teď je nablízku a vidí, co tu snáším.

PENTHEUS

A kde ho máš? Pro mne je neviditelný.

DIONÝSOS

Zde je. Ty nemůžeš ho vidět, bezbožný!

PENTHEUS

Chopte se ho. Vždyť mne i Théby uráží!

DIONÝSOS

Rozum je na mé straně. Proto nechte mě.

PENTHEUS

Na mé straně je moc. A tak ho spoutejte!

DIONÝSOS

Nevíš, co říkáš, děláš, ba ani kdo jsi.

PENTHEUS

Jsem Pentheus, syn Agaury a Echíona.

DIONÝSOS

Již tvoje jméno předpovídá neštěstí.

PENTHEUS

Pryč s ním! Ke koňským žlabům připoutejte ho, aby se díval v nejtemnější temnotu.

Tam můžeš tancovat. A tyhle ženštiny, které tě provázejí ve tvých neřestech, prodáme nebo odvykneme hubnovat na hřmotnou kůži, pak je vezmu ke stavům.

DIONÝSOS

Já jdu. Vždyť stejně nikdo trpět nemusí,

co není určeno. A tebe za zpupnost ten Bakchos, jehož popíráš, sám potrestá. Jako bys jeho poutal, když mě svazuješ.

Slučoť ododějí Dionýsa. Pentheus odchází do paláce

SBOR

Achelóva panenská dcero,
vznešená Dirké.

Tvé vody přijaly kdysi
nemluvně, Diova syna.

Zeus ho zachránil z božského ohně
a vložil ve vlastní bok.

Hlasitě zvolal:

Ty, jehož oslaví zvučné zpěvy,
vejdi v mé otcovské lůno.

Můj Bakchu! Pod tímto jménem
tě poznají Théby.

Teď mě však, blažená Dirké,
nenecháš s věnečky tančit
svobodně u čistých vod.

Proč mě zapíráš, proč mě odháníš?

Při hroznaté révě
a radostech z ní
věším, že Bakcha zas přivineš k srdci.

Jak strašnou, strašlivou nenávisť
projevil Pentheus,
zrozený z dračího plemene,
z Echíonova rodu.

Nestvůra s divokým zrakem
je to, ne smrtelný člověk.

Po krvi dychtí jak Gigant.

Jak on se chce vyrovnat bohům!
Mě, oddanou ctitelku Bakcha,

se chystá provazy spoutat.

A mého průvodce v tancích již drží ve své moci.

Uvrh ho do temných věznic.

Zda vidíš to, potomku Dia, jak tvoji proroci zápasit musí se surovou silou?

Sestup k nám z Olympu dolů, zamávej zlatavým thyrssem.

Zadrž tu ukrutnou zpupnost.

Kde nyní řídíš svým thyrssem taneční sbory?

Zda v Nyse bohaté zvěří

či v koryckých horách?

Nebo snad na Olympu,

v údolích porostlých stromy, kde Orfeus

na lyru hrával a zpíval?

Stromy i divokou zvěř

svolával k sobě svým zpěvem.

Blažená píerská země,

slaví tě jásavý Bakchos,

v tanečním veselí blíží se k tobě.

Překročí proudící Axios

s družinou bujarých mainad.

Překročí Lydias, jenž v šťastné zemi

rozlévá blahobyť.

Říká se o něm, že překrásným tokem

otcovsky napájí kraj,

kde daři se koním.

DIONÝSOS volá s pozadí

Hola hej!

Slyšte mě, bakchantky,
slyšte můj hlas!

SBOR

Kdo je to? Odkud mě volá
můj vůdce, můj Bakchos?

DIONÝSOS

Hola hej! Znovu vás volám
já, syn Diův a Semelin.

SBOR

Hola, pojd k nám, náš pane,
připoj se k našemu sboru.
Ó Bakchu, náš pane.

DIONÝSOS

Bohyně mocná, teď otřásej zemi!

Země se sochtěje

NÁČELNICE SBORU

Hleď! Hleď!

Brzy už Pentheuův palác
se roztrhne v trosky.

Dionýsos je v domě.

Ctěte ho, boha!

SBOR

Ctíme ho.

Hleďte, hlavice sloupů
se rozpadávají.

Náš bůh tam vítězně jásá.

DIONÝSOS

Zapal svou bleskovou pochodně.
A sežehni, sežehni Pentheův dům.

Ze Semelina náhrobku vyšlehně plamen a rozpálí palác

SBOR

Hled! Hled!
Vidíš tu záři, vidíš ten oheň,
jak šlehá z náhrobku Semelina?
Je z toho plamene, který tam zůstal,
když sežeh ji Diův blesk.
Padněte na zem, chvějte se strachem.
Padněte, bakchantky, k zemi.
Syn Diův útočí na dům.
A v trosky jej obrací.

DIONÝSOS v podobě mladíka přichází od paláce

Vy ženy barbarské, tak jste se zděsily,
že jste až padly k zemi, když jste viděly,
že Bakchos Pentheův dům zbořil. Vstaňte však
a klidně ze sebe už setřeste ten strach.

SBOR

Ta světlo jasné, zářící nám při tancích,
tak ráda vidím tě v své pusté samotě.

DIONÝSOS

Ta úzkost na vás padla, když jste viděly,
jak vedou mě do Pentheova žaláře?

SBOR

Kdo by nás chránil, kdybys upad v neštěstí?
Jak unikl jsi moci toho rouhače?

DIONÝSOS

Sám jsem se osvobodil bez vší námahy.

SBOR

Cožpak ti ruce pevným lanem nespoutal?

DIONÝSOS

V tom mi byl za blázna. Myslel, že poutá mě,
mě se však nedotkl, to se jen domníval.
Ve stáji, kde mě hodlal věznit, našel býka,
tomu chtěl spoutat kolena i kopyta.
Zle zuřil, celý zpocen, zlostí kousal se
i do rtů. Já však seděl zcela nablízku
a klidně přihlížel. Tu Bakchos zasáhl,
zatlásl domem, a z matčina náhrobku
vyšlehl plamen. To když viděl Pentheus,
sem a tam poskakoval, sluhům poroučel
hned hasit, ti se lopotili zbytečně.
Pak zjistil, že jsem prch, a nechal hašení,
temný meč uchopil a spěchal do domu.

Tu Bakchos, jak se zdá, můj přízrak vytvořil
na dvoře. Ten pak proti němu vrazil
a bodal do vzduchu, chtěje mě usmrtit.
Pak další spouští a zkázu Bakchos způsobil.
Dům srovnal se zemí, rozmetal na kusy.
Tak trpce pykal za mou vazbu Pentheus.
Byl na konci svých sil, z ruky mu vypad meč.
To proto, že si troufal s bohem zápasit.
Já klidně odešel, Penthea nedbal víc.
Zdá se, že vychází. Už slyším jeho krok
teď před dveřmi. Co po tom všem nám může říct?
Já klidně snesu třeba jeho zuřivost.
Moudrý se musí vždycky chovat rozvážně.

PENTHEUS se vyřítá z paláce

Tohle je strašné. Uprchl mi cizinec,
jehož jsem před chvílí sám pevně uvázal.
Ha, ha!

To je ten muž. Co to? Jak se ti povedlo
se dostat ven, tady se volně procházet?

DIONÝSOS

Stůj klidně a svůj hněvivý krok umírní.

PENTHEUS

Jak dokázal ses osvobodit z vězení?

DIONÝSOS

Slyšels, jak řek jsem, že mě někdo vyprostí.

PENTHEUS

Kdo ale? Mluvíš stále jenom v hádankách.

DIONÝSOS

Kdo dává lidem révu s hrozny vinnými.

PENTHEUS

Tos toho Dionýsa pěkně potupil.

Já volám: Všechny brány kolem zavřete!

DIONÝSOS

Myslíš, že tvoje brány boha zadrží?

PENTHEUS

Jsi chytrý, ne však tam, kde je to potřeba.

DIONÝSOS

Kde je to nejvíc třeba, právě moudrý jsem.

Ted ale měl bys nejdřív zprávu vyslechnout,
kterou ti přináší tady ten posel z hor.
Já s tebou zůstanu, nechci ti uprchnout.

POSEL přichází

Penthee, který thébskou zemi ovládl,
přicházím z Kithairónu, na němž věčný snh
se rozprostírá ve své třeptné bělosti.

PENTHEUS

Přinášíš mi snad důležitou novinu?

POSEL

Viděl jsem bakchantky, ty ženy etihodné,
jež z města bosa rozběhly se v nadšení.
Chci, králi, tobě a s tebou všem Thébanům
vylicít jejich činy, víc než zázračné.

Dřív ale řekni, zda smím mluvit bez zábran,
anebo zda mám výklad trochu upravit.
Mám, králi, strach z tvé příliš prudké povahy,
z tvé prehlivosti a z tvé panovačnosti.

PENTHEUS

Jen klidně mluv, nijak ti nechci ublížit.
Kdo jedná správně, na toho se nezlíbím.
Čím děsivější zprávy o těch bakchantkách
mi řekneš, tím spíš tady toho potrestám,
který je naučil ty kousky vyvádět.

POSEL

Já vyháněl svá stáda skotu na kopec
v tu dobu, kdy už slunce vyšlo nad obzor
a zahřívalo zemi svými paprsky.
Tu vidím najednou tři ženské družiny.

Jednu z nich vedla Antonoé, druhou zas tvá matka Agaué a Inó poslední. A všechny spaly, únava je přemohla. Jedny si upravily lůžko na chvojí, druhé si lehly jen tak v listí pod dubem, prostě a slušné, ne, jak ty se domníváš, že zpité vínem, rozjařené píšťalou, se v lesní pustině honily za láskou. Tu tvoji matku probudilo bučení rohatých býků. Vstala v středu bakchantek, svým voláním je burcovala ze spánku. Ty noční tíži hned si z očí setřáslý, jak spořádaně vstaly, by ses podivil! Mladé i staré, neprovdaná děvčata. Nejdřív si vlasy na ramena spustily, kolouší kuži uvázaly do uzlů, pokud se uvolnily, přepásaly se opasky z živých hadů, kteří lízali jim tváře. Ty z nich, které měly plný prs, když doma zanechaly svoje kojence, braly si do náručí mladé gazely či vlčí štěňata a dávaly jim pít. Vily si věnce z dubu, břečtanu a svlačce. Jedna z nich uhodila thyresem do skály, hned voda vytryskla průzračným pramenem. Druhá svou berlu zarazila do země, bůh nechal prýštit z toho místa vinný proud. Ty, jimž se zachtělo bílého nápoje, rozhrábly prsty zem, hned měly prameny, z nichž teklo mléko. Z břečtanových thyrešů jim skapával sladký med v bohatých krůpějích. To kdybys viděl ty, jenž boha hanobíš, hned by ses na něho obrátil v modlitbách. Pak sešli jsme se, skotáci i ovčáci,

abychom společně posoudili tu věc, to neslychané, divné chování těch žen. Jeden z nás, města znalý, uměl promluvit a řekl ostatním: „Vy, kteří žijete v posvátném pohoří. Chytněme při rejích Agauu, matku Pentheovu! Získáme tím jeho přízeň.“ Nám se rada líbila. Do houští jsme se skryli, v hustém listoví, svým thyresem mávly a daly se do tance. Jedněmi ústy Bakcha sborem vzývaly, Diova syna. Hora se k nim přidala i zvířata, a vše se dalo do tance. Agaué při tanci octla se blízko mne. Já z houštiny, kde jsme se všichni skrývali, jsem vyrazil a snažil se ji zachytit. Ona však vykřikla: „Mé hbité psice, sem! Sem za mnou, s thyresem v rukou! To je naše zbraň.“ Nám povedlo se prchnout, a tak nebyli jsme rozsápáni. Zato ženy vrhly se rukama bez meče na pasoucí se skot. To by ses podivil, vždyť sama jedna z nich bučící jalůvku nám vedví roztrhla. Jiné zas rozsápaly krávy na kusy. Viděl bys kolem sebe žebra, kopyta hrozené sem a tam. A kusy krvavé uvízly na stromech, krev na zem kapala. I zpušní býci, kteří jinak mají vzdor v svých rozích, nyní jenom k zemi padali, jak strhávalo je na tisíc ženských paží. A kuži od masa rychleji servaly, nežli svým královským okem bys zamáikal. Pak zvednou se jak hejno ptáků, spěchají do nížiny, kde proudí řeka Asópos

a Thébám přináší bohatou úrodu.
 Vtrhly i do vsi Hysie a Erythru
 pod svahem Kithairónu. A tam řádily
 jak nepřátelské vojsko, všude plénily.
 I děti z domů odnášely. Všechno si
 bez uvázaní kladly na plece a nic
 nespadlo k černé zemi, ani železo
 a měď. Oheň si přenášely ve vlasech,
 však nespálil je. Rozzouření občané
 se s loupícími bakchantkami dali v boj.
 A teď bys, králi, viděl něco divného.
 Ze střel těch mužů nevytryskla žádná krev.
 Ženy však jenom thyrsy házely, a přec
 je zraňovaly a zahnaly na útěk,
 ty muže — ženy, jistě s boží pomocí.
 Pak zase vrátily se zpátky do těch míst,
 kde bůh dal vytrysknout záračným pramenům.
 Tam smyly z rukou krev a četné krupěje,
 jež uvízly jim v tváři, hadi slízali.
 Ty, měl bys, králi, toho boha uvítat
 v svém městě, ať je, jaký chce, je mocný.
 Nadto se vypráví, že lidem přinesl
 i vinnou révu, která smutek zahání.
 Vždyť bez vína by ani láska nebyla
 a vůbec nic, co lidem radost působí.

Odejde

SBOR

Bojím se před vladařem mluvit svobodně.
 Přesto však je to nutné tady vyslovit.
 Bakchos se ostatním všem bohům vyrovná.

PENTHEUS

Už zcela blízko jako požár pronikla

bakchická zpupnost. Je to hanba pro Řeky.
 Už nelze otálet.

K sluhovi

Jdi k Elektřině bráně,
 rozkaž, ať soustředí se těžkooděnci,
 jezdcí na rychlých koních, ti, co mávají
 lehkými štíty, i ti, kteří tětívu
 dovedou napnout. Na bakchantky vytáhnem.
 To, co jsme od nich snesli, míru přesáhlo,
 a proto už to dále snášet nechceme.

DIONÝSOS

Ty sice vůbec nedbáš, Penthee, mých rad.
 I když jsem od tebe snášel jen příkoří,
 já znovu varuji tě! S bohem nebojuj!
 Zachovej mír. Vždyť Dionýsos nestrpí,
 abys mu na horách rušil bakchický rej.

PENTHEUS

Mě nepoučuj. Buď rád, že jsi unikl
 vězení. Nebo tě mám znovu potrestat?

DIONÝSOS

Měl bys mu raděj obět vzdát než zuřivě
 se vzpírat jemu, bohovi, ty, smrtelník.

PENTHEUS

Jdu obětovat přece krev těch žen,
 které to zaslouží, na stráních Kithairónu.

DIONÝSOS

Všechny vás zaženou. Bude to ostuda,
 až thyrsy přemůžou tvé štíty kovové.

PENTHEUS

Je těžké jednání s tímhleťm cizincem.
Ať po dobrém, či po zlém, stále mluví dál.

DIONÝSOS

Je ještě možné, přáteli, se dohodnout.

PENTHEUS

Jak? Mám snad podle tebe sloužit vlastním služkám?

DIONÝSOS

Já ti ty ženy přivedu, a bez boje.

PENTHEUS

Ha! To je jenom lest, již mi chceš nastražit.

DIONÝSOS

Jak to? Když tě chci zachránit svým uměním.

PENTHEUS

Jste smluveni, dál chcete sloužit Bakchovi.

DIONÝSOS

Ano, jsem smluven, a to s bohem samotným.

PENTHEUS

Sem přineste mi zbraně! Ty nech řečnění.

DIONÝSOS

Ach tak!

Chceš vidět ženy tábořící na horách?

PENTHEUS

Jistě, a dobře bych to zlatem zaplatil.

DIONÝSOS

Což máš tak velkou touhu po tom pohledu?

PENTHEUS

S odporem bych se díval, jak jsou opilé.

DIONÝSOS

Rád by ses díval na to, co tak nerad máš?

PENTHEUS

Jistě, a seděl přitom tiše pod jedlí.

DIONÝSOS

Stejně tě vyslídí, i když se ukryješ.

PENTHEUS

Tedy se neskrýju. Tos řekl výborně.

DIONÝSOS

Chceš podniknout tu cestu? Mám tě tedy vést?

PENTHEUS

Co nejrychleji ved' mě. Odklad nestrším.

DIONÝSOS

Tak vem si šaty z tenoučkého plátna.

PENTHEUS

Nač to? Proč mám se z muže v ženu přestrojit?

DIONÝSOS

Když jako muž tam přijdeš, tak tě zabijí.

PENTHEUS

Máš pravdu. Dávno vím, žeš člověk zkušěný.

DIONÝSOS

V těch věcech Dionýsos sám mě vyučil.

PENTHEUS

Jak ale uskutečnit radu, cos mi dal?

DIONÝSOS

Půjdeme do paláce. Tam tě vystrojím.

PENTHEUS

A v jaké šaty? V ženské? To se ostýchám.

DIONÝSOS

Což už tě pohled na bakchantky neláká?

PENTHEUS

Tak do jakého šatu se mám obléknout?

DIONÝSOS

Nejdřív ti vlasy do kadeří rozčeš.

PENTHEUS

A jakou další výstroj jsi mi přichystal?

DIONÝSOS

Šat splývající k zemi. Věnce na hlavu.

PENTHEUS

A ještě něco přidáš k téhle výzdobě?

DIONÝSOS

Do ruky thyrsos, laní kůži na plece.

PENTHEUS

Ne, jako žena ustrojit se nemohu!

DIONÝSOS

Vyvoláš tedy boj a krveprolití.

PENTHEUS

Máš pravdu. Měl bych nejdřív vyjít na průzkum.

DIONÝSOS

To bude moudřejší než splácet ránu ranou.

PENTHEUS

Jak městem projdu tajně, nepozorován?

DIONÝSOS

Já provedu tě postranními cestami.

PENTHEUS

Všechno je lepší než být k smíchu bakchantkám.
Půjdeme do paláce, tam se rozhodnu.

DIONÝSOS

Dobře. S mou pomocí vždy můžeš počítat.

PENTHEUS

Já jdu. Buď do boje se zbraní vyrazím,
nebo se budu řídit tvými radami.

Odejde do paláce

DIONÝSOS *ke sboru*

Hle, ženy, tenhle muž se chytá do léčky.
 On půjde k bacheantkám, to smrtí zaplatí.
 Teď, Bacheu, měj se k dílu! Nejsi daleko.
 Ztrestějme ho! Nejdřív ho trochu pomáttní,
 rozum mu zkal. Vždyť dokud bude při smyslech,
 nikdy si nebude chtít obléct ženský šat.
 Jen když se pomate — pak si ho oblékne.
 A také ho chceš před Thébany zesměšnit,
 až povedu ho městem v ženském odění.
 To za ty jeho výhrůžky, tak ukrutné!
 Teď půjdu vystrojit Penthea do šatu,
 v němž vejde do Hádu. Až bude zavražděn
 matčinou rukou. Pozná potom konečně,
 že Dionýsos, Diův syn, je pravý bůh,
 nanejvýš ukrutný, i nejvýš laskavý.

Odejde do paláce za Pentheem

SBOR

Zda někdy zas při nočních tancích
 poskočím bělostnou nohou
 k Bacheově chvále?
 Do vlahého vzduchu pozvednu šjíj,
 tak jako když skotačí laňka
 na louce s rozkošnou trávou.
 Unikla strašlivé honbě,
 unikla z okruhu honců,
 vyvázla z pletiva síťi.
 Za ní lovec své psy
 poháněl k běhu halasným křikem.
 Ona však rychle jak vítr
 rovinou podél řeky prchala ze všech sil.
 Teď už se těší z liduprázdné samoty

v lesním porostu
 ve stinném listovní stromů.

Co je to moudrost? A co je od bohů
 nejkrásnější dar lidem?
 Vítězně svoji ruku
 zdvihnout na nepřítele.
 A co je krásné, je i milé.

Pomalů, ale nezvratně
 vždy převládne božská síla.
 Potrestá přísně ty z lidí,
 pro něž je nade vše zpučnost.
 Kteří v své bláhové mysli
 nechtějí uctívat bohy.
 Bohové často se skrývají
 obratně po dlouhý čas.
 Náhle však stihnou rouhače trestem.
 V myšlenkách ani v skutecích
 nelze se povznášet nad platný řád.
 Je přece tak snadné
 poznat, kde spočívá síla:
 v tom, co je opravdu božské,
 v tom, co je tradicí dáno,
 a v tom, co z přírody plyne.

Co je to moudrost? A co je od bohů
 nejkrásnější dar lidem?
 Vítězně svoji ruku
 zdvihnout na nepřítele.
 A co je krásné, je i milé.

Štásten, kdo vyvázl z bouře
 a přístav ho přijal.

Štasten, kdo nesnáze překonal.

Jednou ten, jindy zas druhý
má jmění a moc.

Je na světě tisíce lidí
a tisíce nadějí různých.

Jedny se ukáží liché,
jiné se podaří splnit.

Kdo den ze dne prožívá štěstí,
jen toho chci blaženým nazvat.

DIONÝSOS vychází z peláce, následován Pentheem ve výstroji bakchantky

Ty, který dychtíš spatřit, co se nehodí,
a spěcháš za tím, za čím spěchat neměl bys,
jen vyjdi před dům, Penthee, a ukaž se
v tom ženském šatě, ve výstroji bakchantky.
Chceš špehovat svou matku s její družinou.
Teď podobáš se spíš jedné z Kadmových deer.

PENTHEUS

Dvě slunce na nebi, tak se mi aspoň zdá,
a dvoje Théby vidím, město sedmi bran.

Ty, jak jdeš přede mnou, mi připadáš jak býk,
a vyrostly ti také rohy na hlavě.

Už dříve jsi byl zvíře? Teď jsi pravý býk.

DIONÝSOS

Vždyť bůh nás vede. Dřív nám nebyl nakloněn,
teď ano, a ty vidíš konečně, co máš.

PENTHEUS

Jak připadáš ti, jsem snad Inó podobný,
nebo se podobám spíš matce Agaué?

DIONÝSOS

Vidím je před sebou, když hledím na tebe.
Zde se ti uvolnila jedna z kadeří
a není pod vínkem, kam jsem ji upravil.

PENTHEUS

Jak jsem se při bakchickém tanci natřásal
hned vpřed, hned vzad, tak vyklouzla mi z věnce ven.

DIONÝSOS

Já, jemuž přisluší ti nyní posloužit,
ti všechno upravím. Jen hlavu zpřítma drž.

PENTHEUS

Uprav mě. Na tebe se ve všem spoléhám.

DIONÝSOS

Pás se ti uvolnil a tvůj zřasený šat
ti nesplyvá až ke kotníkům, jak by měl.

PENTHEUS

Opravdu se mi to zdá. Tady napravo.
Nalevo ale je šat zcela v pořádku.

DIONÝSOS

Snad nazveš mě svým prvním přítelem, až spatříš
bakchantky střízlivé. Vždyť to jsi nečekal.

PENTHEUS

Mám mít svůj thyrsos v pravici, či v levici?
Abych se ještě víc bakchantce podobal.

DIONÝSOS

Můj thyrsos v pravici a zvedej současně
i pravou nohu. Těším se z tvé proměny.

PENTHEUS

Zda dovedl bych zvednout horu Kithairón
i s bakchantkami na svých vlastních ramenou?

DIONÝSOS

To dokážeš, když budeš chtít. Tvé myšlení
dřív zdravé nebylo. Teď je máš, jak má být.

PENTHEUS

Mám vzít si páku, nebo mám jen rukama
vytrhnout horu, na svá bedra položit?

DIONÝSOS

To nelze. Zničil bys přec nymfám obydlí
a sídlo Pánovi, jenž píská na flétnu.

PENTHEUS

Máš pravdu. Na ženy se násilím
jít nemá. Ukryju se dobře v jedloví.

DIONÝSOS

Budeš skryt v úkrytu, v kterém se ukrýt máš.
Když chceš ty bakchantky v tajnosti špehovat.

PENTHEUS

Vidím je v houštinách jak ptáky chycené
v osidlech lásky, která je jim nade vše.

DIONÝSOS

Proto ses právě na ty ženy vypravil.
Chytíš je, nebudeš-li dříve chycen sám.

PENTHEUS

Veď mě teď thébským městem, jsem muž jediný,
který se k takovému činu odhodlal.

DIONÝSOS

Ty jediný se o to město zasloužíš.
Čeká tě za to zápas, jenž ti náleží.
Pojď za mnou. Budu ti na cestě průvodcem.
Zpět odvede tě jiný.

PENTHEUS

Moje matka snad?

DIONÝSOS

Všem budeš nápadný.

PENTHEUS

Proto tam přece jdu.

DIONÝSOS

Zpátky se poneseš...

PENTHEUS

To říkáš krásnou věc.

DIONÝSOS

V matčině náručí.

PENTHEUS

Přímno mě zhýčkáváš.

DIONÝSOS

A jakým hýčkáním!

PENTHEUS

Můj čin je záslužný.

DIONÝSOS

Jsi velký, veliké jsou tvoje záměry.

Tvá sláva bude stoupat k samým nebesům.

Pentheus odejde

Rozevři náruč, Agaúé, i ostatní
Kadmovy dcery. Přivádím k vám mládence
na velký zápas. Z něho vyjdem vítězně
jak já, tak Bakchos. Ostatní se ukáže.

Dionýsos odejde

SBOR

Vy vzteklé Lítice, žeňte se do hor,
kde tančí družina Kadmových dcer.
Poštvěte je proti mužů,
který se v šílenství přestrojil za ženu,
vydal se potajmu špehovat bakchantky.
Nejdřív ho uvidí vlastní matka,
jak se tam rozhlíží z holé skály
anebo ze stromu. Bakchantky svolává:
Kdo je to? Kdo je ten slídil,
který nás, Kadmovy dcery, špehovat přišel
sem do hor, sem do hor?
Kdopak ho porodil? Není syn ženy,
asi ho zrodila lvice,
anebo libecká Gorgó.

Objev se, Diké, objev se s mečem,
proti mu hrdlo skrznaskrz,
synovi Echiónovu.
Pohrdá zákony, právem i bohy.

V bezprávné mysli a v zločinném vzteku
vydal se, Bakhču, rušit tvůj obřad,
obřad své matky. V šíleném srdci
bláhově dychtí násilím zničit

to, co se člověku nezdarí přemoct.
Toho, kdo mudruje o božských věcech,
postihne nezvratná smrt. Život bez žalu
na toho čeká, kdo pokorně žije.

Nezávidím vám moudrost!

Samá však snažím se o jiné štěstí,
velké a zjevné, vždy jenom krásné.
Žít čistě a zbožně ve dne i v noci.

Všechno, co přičí se právu i zákonům,
odmítám a bohu sloužím.

Objev se, Diké, objev se s mečem,
proti mu hrdlo skrznaskrz,
synovi Echiónovu.

Pohrdá zákony, právem i bohy.

Jak býk se zjev či mnohohlavý drak
anebo jako lev, soptící plameny.
Přijď, Bakhču, a tomu slídící
hod na krk s úsměvnou tváří
smrtící amyčku. Nechtí zhyne
v divoké družině bakchantek!

Druhý posel přichází

POSEL

Ó dome, věhlasný svým štěstím po Řecku,
paláci starce sídónského, který sil
do země dračí setbu. Jak tě lituji,
jak oplakávám tě, ač jsem jen otrokem.
Vždyť řádný otrok sdílí s pány neštěstí.

SBOR

Copak se děje? Neseš od bakchantek zprávu?

POSEL

Syn Echiónův, Pentheus, nalezl smrt.

SBOR

Ó Bakchu, projevil ses jako velký bůh!

POSEL

Co myslíš těmi slovy? Snad se netěšíš z toho, že mého pána stihlo neštěstí?

SBOR

Jsem cizinka, a proto po svém zpívám si. Už nemusím se strachem třást před okovy.

POSEL

Troufáš si, jak by Théby byly bez mužů!

SBOR

Ne Théby, ale Dionýsos, Diův syn je pro mne pánem.

POSEL

To uznávám. Není však, ženy, důstojné se těšit z neštěstí, jež jiné postihlo.

SBOR

Tak vyprávěj nám, jakým způsobem zahynul ničemník, jež spáchal ničemnost.

POSEL

Když opustili jsme obydlí Thébanů a přebrodili se přes proudy Ásópu, stáli jsme najednou před horou Kithairón,

Pentheus, jehož jsem co pána sledoval, a cizinec, jenž vedl naše pátrání.

Nejprve prošli jsme travnatým údolím, tlmili jsme své kroky, tlmili jsme řeč, abychom neviděli všechno viděli.

Objevila se roklina, v níž potok tek, stíněná sosnami, tam ženy seděly a zabývaly se radostnou činností.

Jedny své thyrsy, z kterých listí spadalo, věncily zase novým, hustým břečtanem.

Druhé jak hříbata, jež z pestrých ohlávek se vymkla, jásaly v střídavém popěvku.

Uhohý Pentheus, když neviděl dav žen, tak řekl: Cizince, z místa, kde stojíme, takzvané bakchantky já vidět nemohu.

Však vystoupím-li na tu jedli na kopci, budu moct jejich hanebnosti sledovat.

Pak moh jsem vidět záračný čin cizince.

Chyt větvi jedle, která čněla k nebesům, a ohýbal ji, ohýbal až k černé zemi.

Zkroutil se jak luk anebo jako kruh, jež narýsovalo by tahem kružidlo.

Tak horskou jedli ohnul k zemi rukama ten cizinec, a byl to věru božský čin.

Posadil Penthea na větev při zemi

a zvolna pouštěl ji svou rukou do výše,

aniž se zachvěla, dbal, aby svého jezdce nestřásla. Přímo do vzduchu se vznášela

a nesla mého pána vzhůru na sobě.

Bakchantky spatřily ho dříve než on je. On totiž nebyl ještě zcela nahoře,

když náhle před mým zrakem zmizel cizinec a jako ze vzduchu jsme uslyšeli hlas jakoby Dionýsův: Vzhůru, děvčata!

Vědu vám toho, kdo si tropil posměšky z vás a z mých obřadů. Proto ho ztrestejte! Zatímco tohle říkal, metal k nebesům i k zemi ohnivě posvátné plameny. Vše ztichlo, v údolí se něhnul ani list, dokonce ani zvěš se neozývala. Ženy však neslyšely jasně jeho řeč, proto jen povstaly a rozhlížely se. Hlas zazněl podruhé. Když dcery Kadmovy už jasně Dionýsův rozkaz chápaly, daly se do letu jak diví holubi, všechny své síly k tomu běhu napjaly. Jak matka Agaué, tak její obě sestry a všechny bakchantky. Údolí s bystřinou i rokle přelétly v svém božském nadšení. Když pána viděly, jak sedí na jedli, hned začly po něm házet těžké halvany z protější skály. Jedny větve jedlové, jiné zas thyrsoy metaly jak oštěpy. Do ubohého terče. Bez výsledku však. Ve větší výši, nežli mohly dosáhnout, můj ubohý pán seděl, zcela bezradný. Pak strhly z dubu větve rychle jako blesk a jako sochozem páčily kořeny. Když jejich námaha nebyla úspěšná, zvolala Agaué: Sem všechny, ke stromu, uchopte, bakchantky, ten kmen kol dokola! Ať toho vetřelce chytíme jako zvěš. Ať neprozradí naše tajné obřady! Hned tisíc rukou vyrvalo strom ze země. Z výše, kde seděl, padal střemhlav Pentheus až k zemi. Tisícerym vzdechem bédoval. Poznal, že jeho konec se už přiblížil. Matka se stala velekněžkou vraždění.

Vrhla se na něj. On ubožák z hlavy strh svůj věnec, aby ho Agaué poznala a ušetřila. Pohládl jí tvář a řekl: To jsem já, milá matko, tvůj syn Pentheus, v Echionově domě jsi mě zrodila. Slituj se, matko, nade mnou a za činy, které jsem spáchal, svoje dítě nevraždi. Jí pěnila se ústa, oči divoče se koulely. Nebyla schopna úsudku, posedlá Bakchem, vůbec nevnímala ho. Pažemi uchopila jeho levici, nohou se o bok ubožáka opřela a vyrvala mu rámě, nejen vlastní silou, to sílil její ruku při tom činu bůh. A Inó chopila ho z druhé strany zas a rvala tělo. Autonoe s davem žen se na něj vrhly. Mísil se rozdílný křik. On sténal, dokud žil, a ony jásaly. Jedna si nesla jeho paži, druhá zas chodidlo se stěvivcem. Obnažený bok byl rozdrásán. A každá rukou krvavou si kusem jeho těla pohazovala. Tak leží jeho tělo: Kus je pod skalou, kus leží v hustém lesním listoví. Těžko je shledat. Jeho hlavu ubohou, tu uchvátila sama matka, na thyrsose ji nabodla, jak byl by to snad horský lev. A nyní nese ji přes celý Kithairón, své sestry zanechala v kruhu bakchantek. Křáčí a raduje se z hrozného kořisti, sem k městu blíží se. Děkuje Bakchovi za honbu společnou a za společný lov, za vítězství. To jí však slzy přinese. Já nyní vzdávám se od toho neštěstí.

Dříve než Agaué dojde sem k paláci.
Být pokorný a bohy ctít je nejlepší.
A to je také podle mého úsudku
největší moudrost, když tak lidé jednají.

Odejde

SBOR

Tančeme k oslavě Bakcha,
jásejme nad krutou zkárou,
již propad Pentheus, zrozený z draků.

Odešel se do ženských šatů,
uchopil nádherný thyrsos,
hůl, jež ho do Hádu vedla.

Na cestě za zkárou měl vůdcem býka.
Bakchantky z Kadmova města,
pěly jste vítěznou píseň,
pro svůj žal, pro své slzy.

Jak nádherný zápas! Krvavou ruku
vztáhnout na vlastní dítě.

Tam vidíte již spěchat matku Penthea
Agaué, běží sem s šíleným výrazem.
Teď vítejte ten průvod radostného boha.

AGAUE přichází s hlavou Penthea nabodnutou na thyrsu

Asijské bakchantky!

SBOR

K čemu nás svoláváš?

AGAUE

Přináším z hor
čerstvě uťatou snítku břečťanu.
Náš lov byl šťastný.

SBOR

Vidím a vítám tě do naší družiny.

AGAUE

Beze všech pastí jsem ho chytila,
to divoké zvíře.

Pohledte sem.

SBOR

Z kterých hor přicházíš?

AGAUE

Z pohorí Kithairón.

SBOR

Co říkáš, Kithairón?

AGAUE

Ten přinesl mu smrt.

SBOR

Kdo první zasáh ho?

AGAUE

Je to má zasluha.

SBOR

Jsi šťastná, Agaué.

AGAUE

Tak zve mě celý sbor.

SBOR

Kdo ještě?

AGAUÉ

Kadmovy...

SBOR

Kdo Kadmův?

AGAUÉ

Mé sestry.

My spolu, my spolu...

SBOR

To zvíře

skořily? Úlovek šťastný!

AGAUÉ

Pojď s námi hodovat.

SBOR

Hodovat, ubohá, s tebou?

AGAUÉ

Je ještě mláďátko.

Husté chmýří mu teprv nedávno
na skráních začalo rašit.

SBOR

Vskutku má hřivu jak divoká zvěž.

AGAUÉ

Byl to sám Bakchos,
obratný lovec, který sbor bakchantek
obratně na něho poštal.

SBOR

Náš pán je výborný lovec!

AGAUÉ

Chválíš nás?

SBOR

Chválím

a brzo Thébané...

AGAUÉ

I můj syn Pentheus...

SBOR

Svou matku pochválí.

AGAUÉ

Za to, že lapila lvíče.

SBOR

Skvělý lov!

AGAUÉ

Skvělý čin!

SBOR

Jsi pyšná.

AGAUÉ

Mám radost

že velký, veliký...

SBOR

...všem lidem na odiv
provedlas čin.

Tak ukaž Thébanům, ty ženo nešťastná, tu kořist vítěznou, kterou jsi přinesla.

AGAUE

Sem pojdte, občané hrazených pyšných Théb, pohlédte na kořist, kterou jsme získaly my dcery Kadmovy, ne lehkým oštěpem thessalským ani síří, ale rukama, pouhými bělostnými prsty. A pak se zas může ještě někdo chlubit, zbytečně si opatřovat u zbrojře k lovu zbraň. My toulhle vlastní rukou jsme ho chopily a jeho tělo rozsápaly na kusy. Kde je můj starý otec? Jen ať přijde sem. A Pentheus, můj syn. Ten musí žebřík vzít, dobře ho k domu připevnit a vystoupit nahoru, aby přibil na trojhranný vlys tuto lví hlavu, která je mým úlovkem.

KADMOS přichází. Sluhové nesou na nosítkách zbytky Pentheova těla

Sem za mnou, sluhové, s tím smutným břemenem. Sem před dům přineste, co zbylo z Penthea. To tělo shledal jsem jen s těžkou námahou po roklič Kithairónu, rozsápané tak, že ani dva kusy nebyly pospolu.

Porůznu v lesním houští jsem je posbíral. Slyšel jsem o tom neslychaném činu dcer, když jsem se z bakchického reje navrátil se starcem Teiresiem znovu do města.

Hned do hor vydal jsem se zpět a přináším zde vnuka od bakchantek rozsápaného. Autonóe, jež Aktaióna zrodila Aristaiovi, spolu s Inó po lesích

se ještě toulá, ve svém bédném šílenství. Agaué však, jak mi kdos řekl, kráčí sem jásavým krokem. Mluvil pravdu. Vidím ji zde před sebou, a pohled je to přišerný.

AGAUE

Ty otče máš teď právo nejmíc pyšnit se, že ze všech lidí zplodils dcery nejlepší. Nás všechny myslelím tím, sebe však především. Já u svých stavů člunek nechala a šla za větším cílem, jen holýma rukama zvěř lovit. Vidíš, že si trofej přináším, aby nám zdobila zdi tvého paláce. Sám, otče, do rukou ji vezmi, pochlub se mým úlovkem a svolaj druhy k hostině. Jsi věru blažený, blažený nad všechny, když takový čin se tvým dcerám podařil.

KADMOS

Nezměrné hoře, na něž nelze pohlédět! Vraždu jste spáchaly svou rukou nešťastnou! Je skvělá oběť, kterou bohům přinesla! A hostina, k níž zvěš teď Thébany i mě. Ach, je to trýzeň pro mne, tím spíš pro tebe! Po právu, ale přehnaně nás trestá bůh, náš vládce Bakchos, jenž je s námi spřízněný.

AGAUE

Jak dovede být starý člověk mrzutý, tváří se pochmurně. Ó kéž by jen můj syn byl dobrý lovec, matce se v tom podobal, až s thébskou mládeží se na lov vypraví. Teď však je schopný pouze s bohy bojovat. Měl bys mu, otče, v této věci domluvit.

Kdo z vás ho zavolá sem přímo před mou tvář,
aby byl také mého štěstí účasten?

KADMOS

Ach běda! Poznáte-li, co jste spáchaly,
sevře vás hrozná bolest! Setrváte-li
v nynějším stavu, šťastné sice nebudete,
však samy nepocítíte své neštěstí.

AGAUÉ

Co je zde nepěkné či zarmucující?

KADMOS

Nejdřív teď svoje oči k nebi pozvedni.

AGAUÉ

To udělám. Však proč mě k tomu vybízíš?

KADMOS

Zdá se ti jako dřív, nebo je změněné?

AGAUÉ

Zdá se mi jasnější a světlejší než dřív.

KADMOS

Máš ještě stále v duši ono vzrušení?

AGAUÉ

Nevím, co myslíš, já nového vědomí
však nyní nabývám a mění se můj duch.

KADMOS

Můžeš už jasně zodpovídat otázky?

AGAUÉ

Nějak jsem zapomněla, co jsme mluvili.

KADMOS

V či dům tě zaved kdysi průvod svatební?

AGAUÉ

V dům Echiónův, jenž prý z draka pochází.

KADMOS

Kdo narodil se v domě tvého manžela?

AGAUÉ

Pentheus. Ten se z naší lásky narodil.

KADMOS

A čípak hlavu nyní držíš v náručí?

AGAUÉ

Lví, jak mi řekly moje spolulovkyně.

KADMOS

Jen pohleď dobře. Je to malá námaha.

AGAUÉ

Ha! Co to vidím? Co si v loktech přináším?

KADMOS

Jen pohleď ještě lépe, ať se přesvědčíš.

AGAUÉ

Ach běda mi! Já vidím bolest největší!

KADMOS

A ještě se ti zdá, že je to hlava lva?

AGAUE

Ó ne, já v rukách držím hlavu Penthea.

KADMOS

Já nad ní plakal dřív, než tys ji poznala.

AGAUE

Kdo zabil ho? Jak dostal se mi do rukou?

KADMOS

Ó pravdo nešťastná! Jak pozdě přicházíš!

AGAUE

Ta mluv. Již srdce se mi chvěje obavou.

KADMOS

Ty jsi ho zabila, se svými sestrami.

AGAUE

Kde zabynul, zde v domě, nebo jinde snad?

KADMOS

Kde Aktaióna kdysi rozsápali psi.

AGAUE

A proč ten nešťastník do Kithairónu šel?

KADMOS

Šel boha pohanět a tvoje obřady.

AGAUE

A jakým způsobem jsme se tam octly my?

KADMOS

Vás Bakchos okouznil, a celé město též.

AGAUE

Už chápu to. Nás Dionýsos zahubil.

KADMOS

Byl potupen, že jste v něm boha nectili.

AGAUE

A kde je, otče, tělo pro mne nejdražší?

KADMOS

Tady je přináším. Jen těžko jsem je shledal.

AGAUE

Je zase složeno do lidské podoby?

Jaký měl podíl Pentheus v mém šílenství?

KADMOS

On, stejně jako vy, odmítal boha ctít.

Proto bůh všechny spojil v jedno neštěstí, jak vás, tak jeho. Zničil tak můj dům i mě.

Já sám jsem syna neměl a teď, ubohá, se musím dívat, jak plod tvého života zde leží zabítý krutě a příšerně.

K tobě můj palác vzhlížel, byls mu oporou, mé dítě. Celé město strachem třásló se před synem dcery mé. A nikdo netrouf si mě starce tupit, když jen na tě pohlédl. Věděl, že by ho stihl zasloužený trest.

Beze cti budu nyní z domu vypuzen

já, velký Kadmos, který zasel thébský rod do země a pak sklídl skvělou úrodu.

Můj miláčku, ačkoliv nejsi naživu,

vždy budeš patřit mezi moje nejdražší.

Už nepohládíš mě svou rukou po tváři

a nepřivíneš se, neřekneš: „Dědečku, kdo křivdí ti a kdo ti úctu nevzdává? Kdo je ti na obtíž a kdo tě zraňuje? Řekni, at toho odvážílive potrestám.“
 Teď jsem já nešťastný a ty jsi ubohý, tvá matka hodna žalu, její sestry též.
 Jestli kdo bohy pohrdá, at pohlédne na tuhle smrt, a rázem v bohy uvěří.

SBOR

S tebou mám, Kadme, soucit. Tvého vznuka však stih zasloužený trest, i když tě zraňuje.

AGAUE

Hleď, otče, na můj osud, jak se obrátil

...

DIONÝSOS *se zjeví v podobě boží*

...
 Ty sám se změniš v draka, v hada promění se také Harmonia, dcera Area, kterou jsi získal za choť, ač jsi smrtelník. S ní budeš jednou řídit býčí spřežení, dle věštby Diovy, jak vůdce barbarů. S ohromným vojskem mnohá města vyvrátíš. Když vtrhnu do svatyně Apollónovy, bude jim za to souzen návrat neblahý. Tebe a Harmonii Arés zachrání a nechá přebývat, kde žijí blažení. Já, Dionýsos, vám to hlásám, Diův syn, ne člověk smrtelný. Kdybyste dovedli být moudří, což jste nechtěli, mohli jste teď se šťastně těšit přízni syna Diova.

KADMOS

Odpusť nám, Dionýse, co jsme spáchali.

DIONÝSOS

Je pozdě. Když byl čas, tak jste mě neznali.

KADMOS

Máš pravdu. Ale tys nás příliš potrestal.

DIONÝSOS

Vy pro boha jste měli jenom potupu.

KADMOS

Bohu se nesluší mstít se jak smrtelník.

DIONÝSOS

Ten trest vám dávno otec Zeus vyměřil.

AGAUE

Ach otče, před námi je bídné vyhnanství.

DIONÝSOS

Proč ještě váháte, když nutnost naléhá?

KADMOS

Dítě, jak hrozné neštěstí nás postihlo. Nás všechny, tebe i tvé sestry, ubohá. Já chudák starý mám jít mezi barbary, ještě dle věštby přivést vojsko do Řecka, smíšené z kmenů barských. A spolu s ním svou ženu Harmonii, dceru Area, v divoké dračí podobě, sám také drak. Tak proti řeckým oltářům a mohylám

povedu cizí kopí. Nikdy neskončí
mé útrapy, ani tam dole v podsvětí,
kde teče Acherón, já nenaleznu klid.

AGAUE

Já mám žít v cizině bez tebe, otče můj?

KADMOS

Ach, proč mě, ubohé mé dítě, objímáš?
Mě trubce starého, ty, mladá labuti.

AGAUE

Kam obrátím se, ze své vlasti vyhnaná?

KADMOS

Nevím, mé dítě. V otci nemáš oporu.

AGAUE

Buď sbohem, domove, buď sbohem rodné město.
Musím vás opustit, nešťastným osudem
vyhnaná od krbu.

KADMOS

Odejdí tam, kde Aristaiův syn...

AGAUE

Nad tebou, otče, lkám.

KADMOS

nad tvými sestrami, mé dítě.
Já pláču nad tebou,
nad tvými sestrami, mé dítě.

AGAUE

Strašné jsou útrapy,

jež vůdce Dionýsos
na tvůj dům seslal.

DIONÝSOS

Také já trpěl jsem strašně,
když Théby jméno mé nectily.

Zmisl

AGAUE

Žij blaze, otče!

KADMOS

Měj se dobře, dcero,
to ale stěží se ti vyplní, má nešťastná.

AGAUE

Sluhové, veďte mě k sestram,
v žalostném vyhnanství odejdou se mnou.
Kěž přijdu tam,
kde není prokletý Kithairón,
kde Kithairón oko už nespátří,
kde není po thyrsu stopy.
O ten at pečují zas jiné bakchantky.

SBOR

Božské řízení různou má podobu,
často se utváří jinak, než myslíme.
To, co jsme čekali, selže,
něčekané se zas splní.
A tak se končí tento náš příběh.

EURÍPIDĚS
HĚRAKLĚS
A JINĚ
TRAGĚDIE

MASARYKOVA UNIVERZITA
Filozofická fakulta
Kathovna KDS
Aara Nováka 1
602 00 BRNO

SVOBODA
1988

PŘELOŽILI JAROSLAV KRÁL, JIŘÍ KLIER
A HELENA KURZOVÁ

Masarykova univerzita Filozofická fakulta. Ustřední knihovna	
Prir.č.	30d-4141-08
Sign.	
Syst.č.	54 7333

Translation © Jaroslav Král, Jiří Klier and Helena Kurzová, 1988
Preface and Introductions © Jaroslav Král, 1988

57

SVAZEK
ANTICKÉ
KNIHOVNY
NAKLADATELSTVÍ
SVOBODA

Euripidés, Héraklés a jiné tragédie. Z řeckého originálu podle vydání uvedených v ediční poznámce přeložili a poznámkami opatřili dr. Jaroslav Král (Héraklés, Andromaché), Jiří Klier a dr. Helena Kurzová, DrSc. (vše ostatní). Předmluvu a úvody k jednotlivým dramatům napsal dr. Jaroslav Král. Odborně recenzovala dr. Alena Frolíková, CSc. Přebal a vazbu s použitím písma Insignia Jana Solpery upravila Anna Kubů. Odpovědná redaktorka dr. Svatava Matoušková. Výtvarná redaktorka Jaroslava Lorenzová. Technická redaktorka Jitka Vostradovská. Vydání první. Praha 1988. Vydalo Nakladatelství Svoboda jako svou 5865.(6978.) publikaci. Vytisklo Rudé právo, tiskařské závody, Praha. Náklad 7500 výtisků. AA 17,28, VA 18,11. Tematická skupina 13/42. Cena brož. výt. 27,80 Kčs, váz. výt. 33 Kčs. 73/605-22-8.5

25-049-88 Kčs 33,—